

30. marts 2009

VEDR. FORSLAG TIL ÆNDRING AF FOLKESKOLELOVEN: PRÆCISERING AF ANSVARFORHOLDENE I FOLKESKOLEN

Generelle kommentarer

Børnerådet tager til efterretning, at undervisningsministeren med ændringen af loven ønsker at præcisere ansvars- og kompetencefordelingen mht. skolens virksomhed, samtidig med at skolelederens rolle styrkes.

Rådet har gennem en årrække kritiseret, at skoleelever ingen formelle muligheder har for at klage, eksempelvis over personalets optræden, kvaliteten af deres arbejde eller over de fysiske og psykiske rammer i skolerne. Rådet har på den baggrund anbefalet en debat om en styrkelse af elevernes retsstilling, og at der gøres forberedelser til ændringer i såvel folkeskoleloven som lov om undervisningsmiljø, der utvetydigt fastslår, at elever på alle alderstrin har adgang til klage.

Børnerådet konstaterer, at der med det foreliggende forslag lægges op til forringelser af elevernes retsstilling i et omfang, der set med rådets øjne helt opvejer de administrative og praktiske fordele, der ellers måtte opnås med ændringerne.

Efter forslaget vil en elev eller en forælder ikke kunne klage til andre end skolelederen over lederens egne disciplinære sanktioner, herunder spørgsmålet om overflytning til en anden skole. Heller ikke spørgsmålet om at dumpe en elev kan gøres til genstand for indsigelse til andre end skolelederen, der selv har truffet beslutningen.

Uanset benævnelse som beslutning eller afgørelse kan der her være tale om særdeles indgribende foranstaltninger, der ikke bør undtages for forvaltningsretlige grundsætninger om høring, klage, klagevejledning etc.

Børnerådet finder ikke, at hensynet til skolelederens øjeblikkelige handleevne bør veje tungere end kravet om en retfærdig fremgangsmåde, der sikrer, at både elev og forældre høres af andre end beslutningstageren selv.

Børnerådet finder det endvidere meget uheldigt og direkte nedgørende over for elever og forældre, når de i samme bemærkninger (til nr. 29 – 30) henvises til Folketingets Ombudsmand med en evt. klage. Det er velkendt, at Ombudsmanden er meget lidt tilgængelig for børn og unge. I 2008 behandlede han blot 5 sager for klagere under 18 år. Videre er der omkring ½ års sagsbehandlingstid hos Ombudsmanden, et tidsrum, der slet ikke står mål med det særlige behov for aktualitet i sager, der angår børn.

Med forslaget fjernes det minimum af individuel medbestemmelse og adgang til

indsigelse, der hidtil har været tilgængeligt og lader eleverne tilbage med en formel demokratisk indflydelse på såvel undervisning som undervisnings-miljø, der i praksis endda lader meget tilbage at ønske.

Børnerådet har stor tillid til, at landets skoleledere varetager deres hverv både kompetent og ansvarligt. Det er imidlertid menneskeligt at fejle, og der vil opstå fejl i et system, hvor der dagligt træffes mange beslutninger og afgørelser. Professionel ledelse består ikke i ufejlbarlighed, men bl.a. i evnen til fleksibelt at ville lytte til og imødekomme krav fra de involverede parter. Hertil hører åbenhed over for diskussion om kvaliteten i en beslutning. Det må bero på en misforståelse og savner logisk sammenhæng, at skolelederens kompetence og rolle skulle svækkes af, at elev og forældre kan få sagen vurderet af en anden instans. Sagen vil ikke blive forsinket væsentligt af sagsbehandlingen i det kommunale system, antallet af klagesager taget i betragtning. Har lederen ikke begået fejl ved afgørelsen om at flytte en elev til en anden skole eller om at dumpe en elev, vil en evt. klage ikke blive imødekommet. Har lederen begået fejl, kan den rettes i tide, før der er sket uoprettelig skade i sagen.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Nr. 5 vedr. § 12 (om indplacering på klassetrin og spørgsmålet om at dumpe en elev). Børnerådet kan på baggrund af den ovenfor nævnte manglende hørings- og klageadgang ikke tilslutte sig forslaget.

Nr. 24 vedr. § 44, stk. 4 (forslag om, at skolebestyrelsen skal udforme et værdiregelsæt, herunder en overordnet antimobbestrategi). Børnerådet kan som udgangspunkt tilslutte sig forslaget om udformningen af et værdiregelsæt. Det nærmere samspil mellem denne ændring og kravet om miljøvurderinger i lov om undervisningsmiljø fremgår imidlertid ikke af forslaget. Det er veldokumenteret (Note: Dansk Center for Undervisningsmiljø, dec. 2008: Kvalitetsvurdering af grundskolernes undervisningsmiljøvurdering), at skolerne hidtil har haft meget vanskeligt ved at overholde kravene i undervisningsmiljøloven. Det fremgår ikke af dette forslag, hvordan det skal sanktioneres, hvis loven på dette nye område heller ikke overholdes. Børnerådet foreslår, at dokumentationen for såvel de lovpligtige miljøvurderinger som for formuleringen af og opfølgning på værdiregelsættet indarbejdes i den årlige lovpligtige kvalitetsrapport, og at ministeriet dermed pålægges ansvaret for evt. opfølgning, hvis loven ikke overholdes.

Nr. 29 og 30 vedr. § 45 (lederens konkrete beslutninger...kan ikke behandles af kommunalbestyrelsen). Børnerådet kan på baggrund af den ovenfor nævnte manglende hørings- og klageadgang ikke tilslutte sig forslaget.

I bemærkningerne gøres der mange anstrengelser for at bagatellisere den særdeles indgribende karakter, visse af lederens afgørelser har. Det ytrer sig ved, at loven nu ikke omhandler "afgørelser", men "beslutninger", hvorved lederens praksis undtages fra forvaltningsretlige grundsætninger om høring, klage, klagevejledning etc. Børnerådet finder, at disse betragtninger i bemærkningerne alene har kosmetisk karakter og har til formål at dække over forringelsen af elevernes retsstilling.

Nr. 31 vedr. § 45 stk. 5 (inddragelse af eleverne i spørgsmål om sikkerhed og sundhed). Børnerådet tilslutter sig ændringen, der sikrer, at eleverne også

høres, hvor der ikke findes et elevråd.

Nr. 35 vedr. § 51, stk 1 (bestyrelsens afgørelser efter § 44, stk. 2-6 og 9 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed). Også på disse områder afskæres såvel elever som forældre fra klageadgang. Børnerådet kan ikke tilslutte sig ændringen.

Nr. 41 vedr. § 52 (om foranstaltninger til fremme af god orden). Som det fremgår ovenfor, kan Børnerådet ikke tilslutte sig, at elev eller forældre ikke kan klage over foranstaltninger som eksempelvis overflytning til anden skole, der med forslaget egne ord er ganske indgribende. Børnerådets synspunkt understøttes af, at ønsket om ændringen tilsyneladende er motiveret af et enkelt kontroversielt tilfælde, hvor en skoleleders afgørelse om overflytning blev omgjort af kommunalbestyrelsen. Børnerådet finder det uheldigt, at der således lovgives på baggrund af enkelttilfælde.

Med venlig hilsen

Charlotte Guldborg
Formand for Børnerådet

Annette Juul Lund
Sekretariatschef